

Татјана А. Думитрашковић*
Универзитет у Источном Сарајеву
Педагошки факултет у Бијељини

УДК 821.111.09-32 Chaucer G. 1/7]:82.02
DOI 10.7251/NSK1602081D
Оригинални научни рад

ЖЕНСКИ ЛИКОВИ ЧОСЕРОВИХ *КАНТЕРБЕРИЈСКИХ ПРИЧА* У КОНТЕКСТУ ФЕМИНИСТИЧКИХ ИДЕЈА

Анстракт: Рад се бави оним што се данас назива „женским питањем“ у Чосеровим Кантерберијским причама и има за циљ откривање неких аспеката живота жене касног средњег века у контексту феминистичких идеја. У скоро свим причама које у овом делу причају мушкарци жене су у подређеном положају, њихова слика је, углавном, статична, стереотипна и пуна предрасуда. Међутим, приче које причају женски приповедача су приказ појединачних надања и снова жена које нису у потпуности задовољне традицијом која одређује њихов положај у друштву у којем доминирају мушкарци. Чосерове жене су храбре, лукаве, невине и дволчне, а њихови гласови су гласови наде које противрече систему чији су оне део. Без обзира што су све зависне од својих мушких заштитника, било да су они очеви, браћа, мужеви или љубавници, оне желе више од краткорочних решења за своје животе и траже виши идеал који се може применити за побољшање положаја жене уопште.

Кључне речи: Кантерберијске приче, положај жене, традиција, феминизам.

Увод

Џефри Чосер је једна од најугицајнијих личности у историји енглеске књижевности, а његово дело *Кантерберијске приче* је бестселер и једна од најпопуларнијих књига на енглеском језику од појаве првог издања које је седамдесетих година петнаестог века штампао Вилијам Какстон, спада у највећа достигнућа енглеске средњовековне књижевности. Често прилагођавана за читање модерној публици, ова књига представља важан писани извор који може савременим проучаваоцима средњовековне Енглеске да помогне у бољем разумевању тог периода. *Кантерберијске приче* представљају збирку најразноврснијих приповедака које група ходочасника прича на путу за Кентербери, али ниједна није толико значајна као *Пролог* у коме Чосер нуди живописне описе средњовековног живота описујући све слојеве енглеског друштва четрнаестог века. У свом *Прологу* Чосер је желео да прикаже средњовековно друштво у свој својој сложености, али Бринк примећује да он не приказује највише и најниже слојеве друштва, као и да не описује друштво на традиционалан начин (Brink, 1893). Да је Чосер био више од традиционалног сатиричара, указује и то што он, описујући средњовековни живот, није превидео његову „светлију страну“. Дакле, он приказује добро и лоше, идеално и прагматично. Сваки од ходочасника може лако да буде одређен оним што је о њему речено у *Прологу*, а они даље потврђују своје особине својим наративним

* tatjana.dumitrašković@pfb.ues.rs.ba

стиловима и избором теме. Сви ходочасници се лако могу идентификовати са свим својим манама. Они су сви индивидуе иако сваки од њих карактерише друштвену класу или групу. Ходочасници и њихове приче су у исто време појединци и чланови чврсте друштвене структуре. Они изражавају различите ставове о сличним питањима и тако показују сву сложеност средњовековног живота.

Рад се бави оним што се данас назива „женским питањем“ у Чосеровим *Кантерберијским причама* и анализира како Чосер описује женске ликове и да ли те приче одражавају очекивано понашање жене његовог доба, између 1300. и 1400. године, као и да ли се женски ликови потчињавају мушкој доминацији и пасивно прихватају своју судбину или подривају мушку доминацију, следећи сопствена убеђења и покушавајући да остваре контролу над својим животом. Он покушава и да открије неке аспекте живота средњовековне жене како ју је видео Чосер. *Кантерберијске приче* са читавим низом приповедача, стилова и ставова су одличан извор за такво истраживање.

Средњовековна мисао била је дубоко укореењена у хришћански систем веровања. Црква је утицала на све области живота, тако да хришћанство у Чосерово време није било само религија, већ начин живота. Књижевна традиција је била првенствено религиозна, став према женама, породици и питањима свакодневног живота била су такође под утицајем Цркве. Жене су сматране инфериорним због чега су морале да буду покорне и то се сматрало правилом у касном средњем веку. Жена је посматрана и кроз призм девице и мајке, што је био идеал могућих, прихватљивих женских улога у средњем веку. Христова мајка је била и идеал честитости и мајчинства. Она је непрестано стављана испред и калуђерица и жена као пример кога треба имитирати иако тај пример никад није могао бити достигнут.

Жене Чосеровог доба биле су потчињене и послушне мушкарцу односно фигури мушкарца која је била доминантна у друштвеном систему четрнаестог века. Та мушка фигура је била обично отац, а после удаје жена је постајала „покретна имовина“ свог мужа. Она је била толико зависна од мужа да, када је био у питању њен правни статус, њу нису сматрали „правно компетентном“ одраслом особом. После удаје сва њена имовина одмах би припала мужу а ако би он умро, право наслеђивања имали су његови синови и браћа, док би жени то право било ускраћено. У неким случајевима жена би наследила имовину када није било мушких наследника, а некада би до те имовине долазила и на друге начине. Неке жене су успевале да контролишу своје мужеве манипулацијом што би им омогућило да имају контролу над једни делом имовине, док им је муж био жив и као и после његове смрти. Жене које би стекле такву моћ пркосиле су правилу по коме је жена била у потлаченом положају у односу на мушкарца, а које је наметало свештенство цитирајући свете текстове. За жену је било тешко и да постане члан манастирске заједнице, јер је њено чланство зависило од висине прилога који је манастир морао да добије у њено име. Да би могла да постане члан манастирске заједнице било је потребно да поседује извесна финансијска

средства. Међутим, патријархална друштвена структура у средњем веку није успевала да у потпуности искључи све жене из учествовања у јавном животу. Сачувани су подаци о женама које су се бавиле пољопривредом раме уз раме са својим мужевима, биле успешне у многим занатима као што су шивење и ткање, водиле сопствене послове и управљале имањима (Hopkins, 1997, стр. 8). Ове жене су се на извешан начин буниле против патријархалних вредности, али их је закон дискриминисао јер су независне жене које су радиле могле једва да преживљавају, јер су зарађивале упола мање од мушкараца за исте послове (McNamara, 1989, стр. 35). Са веома малим платама, без каквих права на поседовање имовине, жене су постајале зависне од мушкараца. Патријархално друштво се, дакле, уз помоћ закона и религије побринуло да жене не добију никакву моћ ни у друштвеним ни у економским односима. То правило је патријархално друштво одржавало уз помоћ закона и свештенства.

Чосерова поезија одсликава више од религиозног погледа на живот и односе мушкарца и жене. У њој постоји магловита идеја породичног живота у дворској, витешкој традицији. Витешки код поставља низ правила који се односе на удварање и освајање љубави даме, али правила нестају када се пар венча. После брака религиозна правила о односима мушкарца и жене су се примењивала без икаквог прелазног периода. Дама која је у својим рукама имала живот свог витеза постајала би жена која треба да се покорава свакој мужевљевој жељи (Sanders, 1994, стр. 60–61).

У групи Чосерових ходочасника постоје само три женска приповедача. То је било више него довољно за патријархалну публику средњег века. Мушкарци су имали различите улоге у друштву и могли су да буду класификовани на основу својих послова и друштвеног положаја. Улоге жена су биле изван сваке класификације и било их је само две: калуђерице и мајке тј. супруге. Зато су Чосерова Жена из Бата и Две Калуђерице слика сваког могућег женског постигнућа у оквирима средњовековног друштва. Међутим, приче које причају женски приповедачи представљају слику појединачних нада и снова жена које нису потпуно задовољне традицијом која одређује њихов положај у друштву. Када Присила Мартин описује Чосерове женске ликове, она се фокусира на Жену из Бата и Игуманију. Ова два лика чине основу њене теорије о женама које не одговарају улогама које су им додељене јер су обе на извешан начин глумице: Игуманија која је посвећена глумљењу невиности и Жена из Бата која се као и многе феминисткиње не чини веома женственом. Она оставља по страни Другу Калуђерицу која изгледа потпуно одговарајућом за своју улогу и која је задовољна својом професијом (Martin, 1990, стр. 32–37). Али, без обзира на то колико се ове жене чине неподесним за своје улоге, њихове приче одјекују надом за нечим бољим од онога што им је конвенционална судбина одредила. Ове жене траже више од краткорочних решења за сопствене животе, теже вишем идеалу који се може применити на женско питање уопште. Оне нису жене из идеализованог или неморалног света мушких приповедача нити су предвидиве као оне. Чосерови женски приповедачи су жене из стварног живота које имају сопствене,

препознатљиве гласове којима изражавају наде које нису у складу са системом чије су оне део. Међутим, њихови гласови се не користе за агресивно самопотврђивање, тако да Чосерове женски ликови нису ни близу феминизму онаквом како се он данас схвата. Они чак и не знају како да формулишу препознатљиво женски поглед на свет. Чосерове жене проповедачи су први стидљиви женски гласови који примећују недостатке система са традицијом мушке доминације.

Женски ликови Чосерових *Кантерберијских прича* у контексту феминистичких идеја

Кантерберијске приче нуде читаоцу три приче које причају жене: *Игуманијину причу*, *Причу Друге Калуђерице* и *Причу Жене из Бата*. Иако у потпуности не одговарају идеалној слици средњовековне калуђерице или супруге, Чосер ове жене управо представља кроз те две најчешће улоге жене у средњем веку.

У случају Игуманије и Друге Калуђерице Чосер приказује жене у служби религије. Оне су одане религији и наизглед не пркосе патријархалном систему. Две калуђерице заступају два различита става жене према овом позиву. Оне или саме бирају живот у манастиру или су то уместо њих урадили родитељи, са романтичном идејом Христове љубави према Цркви као његовој невести, срећне да имају приступ образовању и без икаквих обавеза према породици (мада би биле срећније као даме које обожавају витезови). Друга Калуђерица је страствени проповедник у избору своје приче и промовише невиност као идеал чак и у браку. Чак и Мартин примећује да се Друга Калуђерица не спомиње у *Прологу* и да је њена улога као појединца маргинална (Martin, 1990, стр. 32–37). Самим тим Чосер их лишава индивидуалности (Laskaya, 176). Међутим, Жена из Бата је контроверзнији лик. Њене радње, понашање и уверења нису одговарајуће за жену њеног времена. У свом браку она манипулише својим мужевима да би имала контролу како над њима тако и над имовином. Она доводи у питање црквено читање светих списа и мења његову перцепцију онако како њој одговара. Она се не плаши да говори и изрази своја осећања у вези са тим како је бити жена у патријархалном свету.

Игуманија је наклоњена дворској традицији и обликује своју религиозну улогу према скривеној жељи за таквом љубављу. Она је складно грађена, високог чела, правога носа, малих пуначких усана, сјајних очију. Њена сујета је наглашена одећом коју носи, манирима за столом и понашањем које више одговара дворској дами него једној игуманији. Врло је љубазна, труди се да јој понашање буде углађено, да се достојанствено држи и да буде вредна поштовања. Њен портрет у *Прологу* прати пригушена иронија која је даље наглашена централним ликом у њеној причи – дечаком и његовом љубављу према својој мајци и Девици Марији. Прича се завршава неадекватним призивањем детета мученика, што даље подржава теорију о Игуманији као „неодговарајућој“ својој улози. Игуманија постаје романтични идеал жене, којој се диве мушки ходочасници због лепоте и

лепог понашања (Kovačević, Kostić, 1991, стр. 80–81). Она је у потпуности женствена, ужива у чињеници да има обожаваоце и није везана еротском или брачном љубави. Она није слободна да се преда удварачу али она никад не упознаје ни ону врсту разочарања када се у браку тај исти удварач и слуга претвори у господара.

Слика Игуманије у *Прологу* приказује жену која је добила свој положај у манастиру путем задужбина. Нигде се не каже да долази из богате породице, али опис њеног понашања и лепих манира сведочи о томе да потиче из аристократских кругова. Њено понашање, такође, указује да није у потпуности посвећена својој професији. Њена привлачност као жене се више наглашава него њен целибат. Она се не придржава сваког правила и обавезе што указује да још увек жена која припада и световном друштву а не само Богу и светом реду. Она примећује разлике међу половима и има високо мишљење о женама и деци док верује да су мушкарци ти који су кренули погрешним путем.

Друга Калуђерица се само спомиње у *Прологу* као један од ходочасника, али њеног описа нема. Друга Калуђерица изгледа потпуно задовољна својим позивом, она је изванредан проповедник. Пренесена у данашње време она би могла да буде модел жена која радо претпоставља своју каријеру ограничењима породичног живота као што то ради у Чосерово време. Она може да користи своје време како жели, има релативно мало обавеза у манастиру, у поређењу са животом удате жене. Она може да учи, преводи религиозну књижевност. Да би се анализирао Друга Калуђерица мора се обратити пажња на њен пролог и њену причу. Она прича причу о једној светици која је проповедала хришћанску веру и преобратила многе у хришћанство. Та светица се удала, али је и у браку остала невинна због религије и рекла мужу да ако пожели да спава са њом да ће умрети. Храбро користи веру и религиозна убеђења да пркоси стандардима брака, одбијајући право мужу да буде доминантан, када се од жене очекивало да буде послушна и покорна свом мужу (Salzman, 1945, стр. 254). Права убеђења Друге Калуђерице у вези са ауторитетом се могу наћи у њеној причи. Она бира јунакињу којој се диви, јунакињу која верује да само Бог има власт над њом, сугеришући да и сама Калуђерица исто верује.

Проста, бучна и разметљива Жена из Бата је контроверзнији лик. Њена оштрина је директна последица исувише крутог патријархалног начина размишљања и понашања. Жена из Бата свакако није пример кроткости, стрпљења и чедности. Њен незаборавни портрет дат је у *Прологу*: она је већ при крају средњих година, али је крупна, снажна, још пристала, велика радница (ткаља) и велика луталица (обишла је сва ходочашћа, све до Јерусалима), заповедничке нарави и оштра језика. У *Прологу* јој Чосер даје индивидуалност. Она размишља о својој прошлости, о томе како је бити супруга, удовица и жена у патријархалном друштву и открива своја надања, осећања и веровања, чак и ако подривају уобичајени став у друштву којем припада. Жена из Бата не само да критикује учењаке мушкарце за мржњу према женама, већ им и противречи. Она користи

своје знање и перцепцију писане речи и мења тумачење у корист жена (Rigby, 2000, стр. 134).

Главни разлог за критику патријархалног друштва је њено животно искуство тј. њено искуство као супруге, ткаље, затим искуства са бројних путовања и контаката са различитим друштвеним слојевима. Њена оштрина је директна последица исувише крутог патријархалног начина размишљања и понашања. Она нема деце и дефинитивно није узор материнства. То је, међутим, не омета да буде модел супруге. Она преузима улогу супруге јер је за њу као средњовековну жену немогуће да оствари свој идентитет кроз свој посао. Она нема обавезе према деци, већ само према мужу, дакле она је више супруга него остале жене у четрнаестом веку које су морале да комбинују улогу супруге и мајке. Она говори о љубави као експерт и она би заиста то могла и да буде због свог огромног искуства у односима са мушкарцима. Она почиње свој говор речју „искуство“ и из тог искуства живота са пет мужева (од којих су петорица, по њеном мишљењу, добри људи јер су богати и стари), она постепено гради „случај“ против конвенционалног, теоријског, клерикалног антифеминизма. Њено понашање према мужевима се разликује. У својим браковима она је њима манипулисала да би имала контролу како над њима тако и над имовином. Она, дакле, није волела богате и старе и манипулисала је њима да би их контролисала и управљала њиховом имовином, а све то у стилу сатиричне слике средњовековне супруге. На основу свог непревазиђеног искуства у браку, Жена из Бата нуди свој ауторитативан закључак да брак нема везе само са љубављу већ и са сексом, новцем и моћи. Она је научила да може да користи секс у браку као оруђе да контролише своје мужеве, нарочито оне старе, на два начина – захтевајући секс и ускраћујући га; на оба начина она може да манипулише њима. Што је још важније научила је да је брак заснован на новцу и да онај који има контролу над имовином има и независност (Carruthers, 1979, стр. 214).

Жена из Бата је мешавина индивидуалних црта и стандардног стереотипа супруге. Она зна своју ситуацију и способна је да чак и своје пороке претвори у своју предност. Она има снове и наде, свесна је религиозног морала који утиче на њен живот – иако зна како да га окрене наопачке – и има веће аспирације од пуког уживања у животу; њена прича доказује да је њена највећа жеља да промени мушкарце тако да могу да разумеју жене.

Прича коју прича Жена из Бата је прича о витезу који мора да одговори на загонетку иначе ће бити погубљен. Прича је потпуно у складу са карактером Жене из Бата јер витез је кажњен зато што је силовао неку девојку, а питање на које мора наћи одговор гласи: „Шта жене највише воле“? Одговор је „превласт“, а то се слаже и са закључком њеног пролога; жена постаје добра тек када јој муж призна превласт (Puhalo, 1968, стр. 37–38).

Жена из Бата следи свој пут и убеђења. Њена тумачења текстова који су писали мушкарци су њена сопствена, а не под утицајем свештенстава које је по њеном мишљењу шовинистичко. Могло би се рећи да је њен животни мотив да покаже ефекте тлачења жена. Она то чини преокрећући однос моћи и

преизимајући контролу над својим мужевима (Leicester, 1990, стр.141). Њена прича приказује конфликт међу половима и да предавање власти жени може да буде награда мушкарцу.

Иако је Жена из Бата најратоборнија од свих женских приповедача, независна, сама зарађује новац као ткаља и има прилично сигуран положај у друштву, њу већина феминистичке критике види као лик који се, ипак, покорава патријархалном систему. Она сумња у своје право на равноправност чак и када преиспитује систем и када се пита да ли је шест бракова заиста превише. Патријархални систем деградације жене дубоко је укорењен у њој. Она не може да тражи своја права, она може само да преиспитује систем и да тражи пукотине у њему. Жена из Бата је женски глас који покушава да се издвоји из мушке традиције, али не проналази начин да то на прави начин изрази. У свом прологу она говори о свађама са својим мужевима, али показује недостатак женске вербалне традиције. Она није волела богате и старе и манипулисала је њима да би их контролисала и управљала њиховом имовином, а све то у стилу сатиричне слике средњовековне супруге. Пошто није могла да пронађе вербалне начине, она користи доступне невербалне начине борбе за равноправан положај са партнером. Она је дакле, дефинитивно предмет средњовековне сатири о супругама – њој не недостаје ниједан порок од многих који су били у оптицају у патријархалном друштву у коме је живела. Она држи говор својим мужевима служећи се традиционалном сатиром упереном против жена. Иако је способна да користи старе аргументе на нов начин тако да се њен муж а не она осећа лоше, она ипак, мора да користи антифеминистичку сатиру. Она не покушава да ту сатиру усмери против мушкараца. Сам језик је против ње, књижевност и образовање су у домену црквених власти. Иако покушава да бори против патријархалног друштва трансформишући његову структуру моћи, узимајући на себе улогу мушкарца, дакле онога који има контролу, на крају је она добра и послушна каква би и требало да буде и враћа се у универзално прихваћени систем породичног живота. Калуђерице никада не преиспитују систем, оне се опредељују за блажу алтернативу браку која им дозвољава више личне слободе. Ниједна од њих неће чак ни покушати да доведе у питање систем на начин како је то урадила Жена из Бата (Laskaа, 1995).

Жене приповедачи коначно немају јасне одговоре на савремена феминистичка питања. Питање које Чосерове жене постављају није питање како подржати напредовање жена за њихово добро. Њихов проблем је како да „препознају“ своју женственост и да је искористе за своје добро. Наравно, ако се феминизам посматра као решавање проблема у вези са „бити жена“, дакле, у најширем смислу те речи, све три су феминисткиње. Оне су све морале да изаберу да ли ће постати калуђерице или се удати и кад су једном донеле одлуку, морале су да изаберу каква ће калуђерица или супруга постати. Све три жене су драгоцене приповедачи који читаоцима дају увид у живот жене четрнаестог века. Њихов избор тема и однос према мушкарцима и браку је различит од становишта

муких приповедача. Жене у тим причама имају важну улогу, оне су узвишеног карактера и мудре и послушне својим мужевима.

У средњовековним мушком дискурсу најважнији захтев за жену је како се потчинити мушкој доминацији. Тако су, углавном, жене представљене од стране мушкараца. Чосерови мушки приповедачи односе се према женама без оне сложености која је допуштена женама када говоре о свом роду. Многи од мушких приповедача се фокусирају на питања љубави, брака и прељубе. У њиховим причама односи између мушкараца и жена служе да покажу опште идеје, ставове и предрасуде. Мушкарци причају приче различитих жанрова јер њихов друштвени положај није ограничен избором између породице и манастира. У шест прича које причају мушкарци жене су присутне на нивоу примера, позитивних и негативних. У скоро свим случајевима жене су у инфериорном положају и одређене су својим односом према мушкарцима. Женски ликови најчешће представљају стереотипне перцепције њихових приповедача о женама и крећу се од слика неваљалих које варају своје мужеве до слика послушних и честитих жена. Оне, дакле, приказују примере честитих жена из дворске или религиозне традиције или су то портрети жена ниског морала. Скоро да не постоји антифеминистичка сатира у причама мушких приповедача, али традиционална критика жена на основу религиозних текстова је већ приказана у *Прологу* Жене из Бата (Hulbert, 1970).

Јунакиње религиозних и прича о дворском животу жене су позитивне, а ипак пасивне, персонификација врлина. Оне су ту приказане као објекат дивљења. Дворски идеал је дама која „управља“ животом и смрћу свог љубавника, али која се, у ствари, никада не пита за мишљење. Жена је увек послушна, јер се то од ње очекује. Она се не бори против мушког ауторитета, чак и не помишља на то. Хришћански идеал је пасиван као и дворски. Идеалне жене имају емоције, могу да буду тужне, сломљеног срца, али никад у недоумици или бунтовнице. Оне су тихе, послушне и пожртвоване као што су Емилија из *Витезове приче* или Гриселда из *Управничове приче*. Жене су пасивни орнаменти или предмети мушке размене и показују идеални женски одговор на недаће: прихватање, тишина, стрпљење и побожност. Идеалне жене дворских и религиозних прича су једнодимензионални ликови чија је хумана страна ограничена њиховом улогом оваплоћене врлине. Оне су веродостојни средњовековни примери – оне се не могу мерити са женама из свакодневног живота и подржавају мушку доминацију својом скромном и апсолутном послушношћу. Идеалне жене су у потпуној супротности са подједнако једнодимензионалним женама *Млинареве* и *Морнарове приче*. Овим женама недостаје било каква морална димензија, оне живе у природном свету не правећи никакву разлику између добра и зла. Лоше и зловне жене су оне које нарушавају или прете кодификованим идеалима који им мушкарци намећу и флагрантно су исмејаване као Алисон у *Млинаровој причи*. Такве жене не желе да њима манипулишу њихови старији мужеве који представљају свет мушке доминације. Оне су младе и не желе да их спутавају мушкарци. Ипак, оне не теже неко вишем циљу, једноставно се повинују традиционалној сатири по моделу „стари муж – млада жена“. Штавише, те жене нису моралне. Оне не размишљају о

моралним питањима и на крају ове жене се потчињавају својим љубавницима и не показују своју вољу. Оне се могу посматрати као негативни примери који подржавају традиционалне сатиричне приче о женама. Али, иако нису за пример, њима се не суди. И упркос чињеници да нису очигледно пасивне као идеалне јунакиње, оне нису ни активне. Оне не бирају своје мужеве, оне се потчињавају. Мушка доминација се потврђује несвесно у свим њиховим причама (Crane, 1993). Што се тиче односа жена – мушкарац, мушкарци су задовољни у оквиру постојећег система. Они не осећају потребу за променом ових односа нити за детаљно проучавање женских односа.

Закључак

Чосерове *Кантерберијске приче* су ремек-дело које приказује средњовековни живот. Приче које причају ходочасници приказују све друштвене слојеве, показујући појединце које играју своје улоге мање или више успешно. Чосер сумира друштво свога доба, оште знање, религиозност, ставове и предрасуде. Жене у *Прологу* су изванредно двосмислене у улогама које претпостављају да имају у оквиру средњовековног друштвеног контекста.

Чосер приказује жене као индивидуе које траже своје место у друштву. Све три жене причају приче „узвишених“ жанрова – једну романсу и две приче о животу светаца. Оне су способне за иста књижевна постигнућа као и мушкарци. Оне нису способне да оваплоте нити идеал супруге нити идеал калуђерице, а када су близу идеалној слици постају невидљиве као Друга Калуђерица која је у сенци Игуманије и њених мана. Ипак, и те невидљиве жене као што је Друга Калуђерица, о којој се не може одлучити да ли испуњава очекивања у вези са својом улогом, могу да буде незадовољне општим условима у којима жене живе. Тако се Друга Калуђерица у својој причи фокусира на жену мученицу која пркоси мушком ауторитету осим врхунског ауторитета а то је Бог. Све три жене представљају светове лишене мушког ауторитета у својим причама и свака од њих бира начин који јој највише одговара – Игуманија се фокусира на Девицу Марију и њен ауторитет над онима који је обожавају; Друга Калуђерица шаље своју хероину у победоносну битку против сопственог мужа и римског императора; Жена из Бата слика свет који се састоји, углавном, од жена и у коме све важније одлуке доносе жене. Јасно је да ове жене осећају потребу да изразе став који је другачији од очекиване понизности и послушности. Оне осећају да су ограничене мушким ауторитетом; оне знају да им нешто недостаје у свету који су створили и који контролишу мушкарци. Ниједна од њих нема децу, што би им дозволило да створе неку своју „сферу утицаја“, мада је питање да ли би таква ситуација заиста дала женама осећај моћи, јер су деца, као и све остало што би жена могла да поседује, правно припадала мужу. Све три жене су до извесне границе феминисткиње – за њих је побољшање женске ситуације главна брига. У исто време, оне се повинују традицији и средњовековним црквеним учењима о женама, оне играју улоге које су им додељене, оне не покушавају да створе ништа ново и

изричито женско. Ипак, њихово достигнуће је у покушају да преобликују традиционална схватања (Brewer, 1991).

Све у свему, Чосеров став према женама у *Кантерберијским причама* може тешко да се протумачи као антифеминистички. Његове слике жена су изврсне и привлачне после толико векова. Он не потврђује мушку доминацију у свим његовим причама, већ употребљава различите приповедаче да иразе различите ставове. Неке од прича преиспитују средњовековни систем ауторитета, ипак ниједна од њих није отворено субверзивна. Чосерови женски приповедачи не могу да буду оцењивани по данашњим феминистичким стандардима, а када се на њих гледа са средњовековног становишта јавља се пригушени тон феминизма у њиховом понашању и причама. Оне се баве побољшањем положаја жене, оне изазивају ауторитете у својим причама. Иако жене из мушких прича нису револуционарне, оне су довољно хумане за модерног читаоца да у њима уживају. Чосер не слика женску борбу за самопотврђивање, он приказује сложеност друштва.

Литература

- Brewer, D. (1964). *Chaucer in His Time*. London: Thomas Nelson and Sons Ltd.
- Brink, B. (1893). *History of English Literature*. London: George Bell & Sons.
- Carruthers, M. (1979). *The Wife of Bath and the Painting of Lions*. *PMLA*. Vol 94. No. 2, 209–222.
- Crane, S. (1993). *Gender and Romance in Chaucer's Canterbury Tales*. New Jersey: Princeton UP.
- Chaucer, G. (1957). *The Works of Geoffrey Chaucer*. Boston, Mass: Houghton Mifflin.
- Hopkins, A. (1997). *Most Wise & Valiant Ladies*. New York: Welcome Rain.
- Hulbert, J.R. (1970). *Chaucer's Pilgrims*. *Chaucer: Modern Essays in Criticism*. Ed. Edward Wagenknecht. New York: Oxford University Press.
- Kovačević, I., V. Kostić i dr. (1991). *Engleska književnost 650–1700*, Knjiga I. Sarajevo: Svjetlost.
- Laskaya, A. (1995). *Chaucer's Approach to Gender in the Canterbury Tales*. Cambridge: D. S. Brewer.
- Leicester, H. Marshall, Jr. (1990). *The Disenchanted Self: Representing the Subject in the Canterbury Tales*. Berkeley: California.
- Martin, P. (1990). *Chaucer's Women: Nuns, Wives, and Amazons*. Iowa City: University of Iowa Press.
- McNamara, J. A. K. (1989). *Victims of Progress: Women and the Twelfth Century. Female Power in the Middle Ages*. Ed. Karen Glente and Lisa Winther-Jensen. Copenhagen: C.A.Reitzel, 26–37.
- Payne, R.O. (1990). *Geoffrey Chaucer*. *Twayne's English Authors Series Online*. New York: G.K. Hall&Co.
- Puhalo, D. (1968). *Istorija engleske književnosti od početaka do 1700. godine*. Beograd: Naučna knjiga, 37–38.

- Rigby, S. H. (2000). *The Wife of Bath, Christine de Pizan, and the Medieval Case for Women*. *Chaucer Review*. Vol. 35. No. 2, 133–165.
- Salzman, L.F. (1945). *English Life in the Middle Ages*. London: Oxford University Press.
- Sanders, A. (1994). *The Short Oxford History of English Literature*. Oxford: Oxford University Press, 60–61.

Tatjana Dumitrašković

FEMALE CHARACTERS IN CHAUCER'S CANTERBURY TALES IN THE CONTEXT OF FEMINIST IDEAS

Summary

The paper deals with what is now called "women's issues" in Chaucer's Canterbury Tales and it aims to explore some aspects of the lives of women in medieval England in the context of feminist ideas. In almost all the stories that are told by men women are disadvantaged, their image is mainly static, stereotyped and prejudiced. However, stories told by women narrators are stories of single hopes and dreams of women who are not fully satisfied with the tradition that defines their position in a society dominated by men. Chaucer women are brave, clever, innocent and double-minded, and their voices are the voices of hope that contradict the system which these women are part of. Despite the fact that they are all dependent on their male protectors, whether they are fathers, brothers, husbands or lovers, they want more than a short-term solution for their lives, they require a higher ideal that can be applied to the situation of women in general.

Keywords: *Canterbury Tales, the position of women, tradition, feminism*